

Brüssel, 14. november 2019
(OR. en)

14063/19

TRANS 533
TELECOM 354
MI 787
CYBER 310
ENFOCUSTOM 191
DAPIX 340

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Digitaalsed transporditeenused inimestele: Euroopa kestlike lahenduste järgmised sammud – Poliitiline mõttevahetus

1. Nõukogu 2. detsembri 2019. aasta istungil (transport) kutsutakse ministreid üles pidama poliitilist mõttevahetust teemal „Digitaalsed transporditeenused inimestele: Euroopa kestlike lahenduste järgmised sammud“.
2. Tingimusel, et alaliste esindajate komitee selle kinnitab, palutakse ministritel pidada poliitiline mõttevahetus, võttes aluseks lisas esitatud taustdokumendi ja küsimused.

Digitaalsed transporditeenused inimestele: Euroopa kestlike lahenduste järgmised sammud

Transpordi- ja liikuvussüsteemide CO₂-heite vähendamine on keeruline ülesanne. Samal ajal muudavad digiteerimine, automatiseerimine ja jagamismajandus liikuvust ja transpordisektorit tervikuna. ELi poliitikameetmed peaksid kasutama nende tegurite kombinatsiooni pakutavaid võimalusi ja suunama digiteerimise arengut, et saavutada atraktiivsemad, puhtamad, ohutumad ja kaasavamad reisijateveoteenused, mis on samuti tõhusamad, pakuvad paremat teenuste taset ja tagavad kõigile juurdepääsu liikuvusele. Samal ajal peavad poliitikameetmed aitama meil saavutada heitkoguste vähendamise eesmäärke ning parandama transpordisüsteemi ökoloogilist, sotsiaalset ja majanduslikku kestlikkust.

Euroopa Ülemkogu rõhutas oma strateegilises tegevuskavas 2019–2024, et vaja on integreeritumat lähenemisviisi, mis ühendaks kõik asjaomased poliitikavaldkonnad ja mõõtmised. Selle peamised prioriteedid on tugeva ja elujõulise majandusbaasi loomine ning kliimaneutraalse, rohelise, õiglase ja sotsiaalse Euroopa ülesehitamine. Digiteeritud transporditeenustel on suur potentsiaal kestliku majanduskasvu saavutamiseks. Ametisseastuva presidendi von der Leyeni poliitilistes suunistes järgmisele komisjonile pöörati suurt tähelepanu digiteerimisele. Selles kontekstis on oluline transpordisektori digiteerimine.

Transpordi digiüleminek

ELi liikmesriikidel on head võimalused arendada ja võtta kasutusele kestlikke digitaalseid transpordi- ja liikuvusteenuseid. Viimase aasta jooksul on kõik ELi liikmesriigid parandanud oma digitaalset tulemuslikkust. ELi liikmesriigid on võrreldes ELi mittekuuluvate riikidega üldiselt edukad ning ELi edukaimad liikmesriigid on maailma parimate hulgas. Digiteerimine on aga majandussektorite ja ELi liikmesriikide lõikes ebaühtlane ning EL tervikuna saab teha rohkem, et kaotada lõhe USA, Lõuna-Korea ja Jaapaniga. Selles osas on veel palju ära teha.

Digitaalsetel transporditeenustel, nagu jagatud transport ja optimeeritud transport koos sõidukite automatiseerimise ja liikluskorraldusega, võib olla märkimisväärne mõju. Need pakuvad suurepäraseid võimalusi linnapiirkondades, kus elab ligikaudu 75 % eurooplastest.

Transporditeenuste digiteerimine võib aga pakkuda kestlikke lahendusi ka maapiirkondades või hõredalt asustatud piirkondades, näiteks marsruutide optimeerimise ja jagatud transpordi näol.

Lisaks on digiteerimisel suur potentsiaal kaotada transpordisektoris eraldi reguleeritavate transpordiliikide sõltumatud kapseldumised ja tagada liikuvus mitmeliigilise teenuste kogumina, sealhulgas piiriüleselt. Liikuvus kui teenus võimaldab reisijatel täita oma transpordivajadusi kergesti kättesaadaval ja terviklikul viisil. Siiski moodustavad kogu maailmas nende uute teenuste valdava osa OECDsse mittekuuluvad piirkonnad.

Uuringutes on analüüsitud juba toimivate digitaalsete reisijateveoteenuste, näiteks autode ühiskasutuse, sõidujagamise ja uute transpordivõrkude ettevõtete teenuste mõju. Seni on ilmnunud mõõdukad positiivsed mõjud, nagu tagasihoidlik eemaldumine eraautode kasutamiselt, autode omamise vähenemine ja ühistranspordi kasutuse suurenemine. Hüpotetiliste simulatsioonide ja stsenaariumide alusel, mis hõlmavad optimeeritud jagatud liikuvust ja liikuvusteenuseid, mida toetatakse õigusaktidega, on arvatud heitkoguste oluline vähendamine. Need tulemused on paljulubavad ja näitavad, et palju on võimalik saavutada.

Selleks et digiteeritud transporditeenustest kogu Euroopas täit kasu saada, tuleks kindlaks teha ja kõrvaldada arengutõkked. Nagu on märgitud komisjoni hiljutistes uuringutes kogu ELi hõlmavate integreeritud piletimüügi- ja maksesüsteemide ning reisijate õiguste kohta mitmeliigilise transpordi kontekstis, ei võimalda praegune ELi tasandi õigusraamistik veel täielikult luua sujuvaid mitmeliigilisi reisimisahelaid.

Lisaks on vaja terviklikku, integreeritud perspektiivi ja toetavat poliitikat, et saada märkimisväärset kasu kestliku teenusemajanduse ja digitaalsete transporditeenuste sünergilisest arengust. Näiteks ühtse Euroopa taeva puhul võivad digitaalsed uuendused suurendada ohutust, läbilaskevõimet ja tõhusust, võimaldades suuremal hulgal graafikujärgset liiklust väiksema ökoloogilise jalajäljega. Piiriülene koostalitlusvõime on oluline ka selleks, et vältida uute digitaalsete tõkete tekkimist ühtsel turul ja meie ühises transpordiruumis.

Kui digiteerimist kohaldatakse mitmeliigilise transpordi teenustele õigesti ja terviklikult, on võimalik saavutada suur edasimineku optimaalse transpordi suunas. Optimaalset transporti võib määratleda kui takistusteta reisijate- või kaubavedu punktist A punkti B viisil, mis on majanduslikust, keskkonnanälgest, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja tervise seisukohast optimaalne, kasutades sujuvalt kõige sobivamate transpordiliikide kombinatsiooni.

Andmed kui taastuvkütus digitaalsete transporditeenuste jaoks

Digiteerimine, automatiseerimine ja tehisintellekt muudavad põhjalikult meie tootmis-, tarbimis- ja reisimisviise. Uued digitaalsed liikuvuse teenused võivad parandada tõhusust süsteemsel tasandil ning kasutada paremini ära avaliku ja erasektori vahendeid. Parimaid lahendusi on võimalik leida avaliku ja erasektori ning teenuseosutajate koostöö kaudu, kasutades teadusuuringuid ja tehnoloogiaarendust. Elujõuline transpordisektor ja jõudsad ettevõtted on tarbijate ja ühiskonna kui terviku huvides. Strateegilises tegevuskavas aastateks 2019–2024 rõhutatakse, et EL peaks andma majandus- ja sotsiaalvaldkonna osalejatele ruumi luua ja uuendada.

Lisaks hõlmab uute digitaalsete liikuvuse teenuste väljatöötamine väärtuslike liikumisvõimalusi ja liiklust käsitlevate andmete kogumist. Transpordisüsteemi kui terviku tõhususe suurendamiseks on oluline tagada, et need andmed oleksid avalikes huvides kättesaadavad ja taaskasutatavad. Kõigi transpordiliikide piletimüügi osas võivad digitaalsed uuendused näiteks pakkuda paremaid reisijakogemusi ja reisivõimaluste paremat võrreldavust, sealhulgas transpordiliikide vahel, kuid asjakohase andmete juurdepääsu ja tarbijakaitse tagamiseks võib olla vaja võtta regulatiivseid meetmeid.

Andmekasutusel põhinev kliendikeskne lähenemisviis, mille eesmärk on arendada turge, võib kaotada kapseldumisi eri transpordiliikide ja transporditeenuste osutajate vahel ning piiriüleselt, luues seeläbi uusi ärivõimalusi Euroopa ettevõtjatele, sealhulgas nii transpordisektoris juba tegutsevatele kui ka sektorisse sisenevatele ettevõtjatele. Uued digitaalsed liikuvuse teenused peaksid lihtsustama võimalikult paljude inimeste igapäevaelu, olenemata nende füüsilisest puudest või elukohast, ning suurendama sotsiaalset kaasatust. Sotsiaalselt kestlike digitaalsete transporditeenuste pakkumiseks peame käsitlema nende uute teenuste kättesaadavust ja taskukohasust. Samal ajal on üldistes huvides tagada, et kõige kestlikumaid transpordiliike edendatakse õiglasel, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.

Praegu võivad uute transporditeenuste turu arengut takistada andmete juurdepääsu ja nende tsentraliseerimisega seotud probleemid. Näiteks on tehtud ettepanek teha kättesaadavaks vähemalt kolme liiki teave, et luua kogu ELi hõlmavad integreeritud reisiahelad, mis on toimivad ja hõlpsasti kasutatavad: sõiduplaanid, piletihinnad ja vabade istekohtade arv.

Selleks et digitaalsed transporditeenused ja eelkõige mitmeliigilised reisiahelad saaksid tõhusalt areneda, peaks ka kolmandatel isikutel olema võimalik müüa pileteid, pakkuda uusi teenuseid ja töötada välja uusi ärimudeleid. Seetõttu on vaja kehtestada mõningad õigusnormid ELi tasandil, et vältida riikidevahelist killustumist ning tagada õiglased ja võrdsed tingimused. Loomulikult peaks kõiki seadusandlikke algatusi toetama põhjalik mõjuhindang kooskõlas parema õigusloome poliitikaga.

Et kõik toimiks sujuvalt, tuleks näiteks juurdepääs eelnevalt kindlaksmääratud andmekogumitele ja teatavatele piletitoodetele tagada õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel avatud liidese kaudu infosüsteemis. Andmed on digitaalsete transporditeenuste taastuvkütus ja seetõttu peaks andmete kättesaadavus ja kasutatavus olema esmatähtis.

Tulevikukindlad transporditeenused

Komisjoni teatises „Puhas planeet kõigi jaoks: Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni“ rõhutatakse, et transpordisüsteemi tõhususe parandamine on puhta transpordi suunas liikumisel otsustava tähtsusega. Digiteeritud transporditeenused võivad olla selle töö põhielement.

On oluline, et üleminek kliimaneutraalsele majandusele ja ühiskonnale oleks õiglane ja edendaks Euroopa konkurentsivõimet. Seetõttu on oluline suunata meie tähelepanu sellele, kuidas Euroopa saab kõrvaldada digiteerimise ees seisvad takistused, stimuleerida ja võimaldada vajalikku arengut ja innovatsiooni ning luua keskkonna, kus arenevad uuenduslikud, kestlikud ja inimkesksed transporditeenused.

Küsimused:

1. Milliseid täiendavaid meetmeid peaks EL võtma, et toetada kestlike ja digitaalsete transporditeenuste arendamist kogu Euroopas? Millised on kõige kiireloomulisemad meetmed, mida tuleks järgmise viie aasta jooksul ELi tasandil võtta?
2. Millised on digiteerimise ning andmete kättesaadavuse ja kasutatavuse peamised takistused ning kuidas neid ületada?